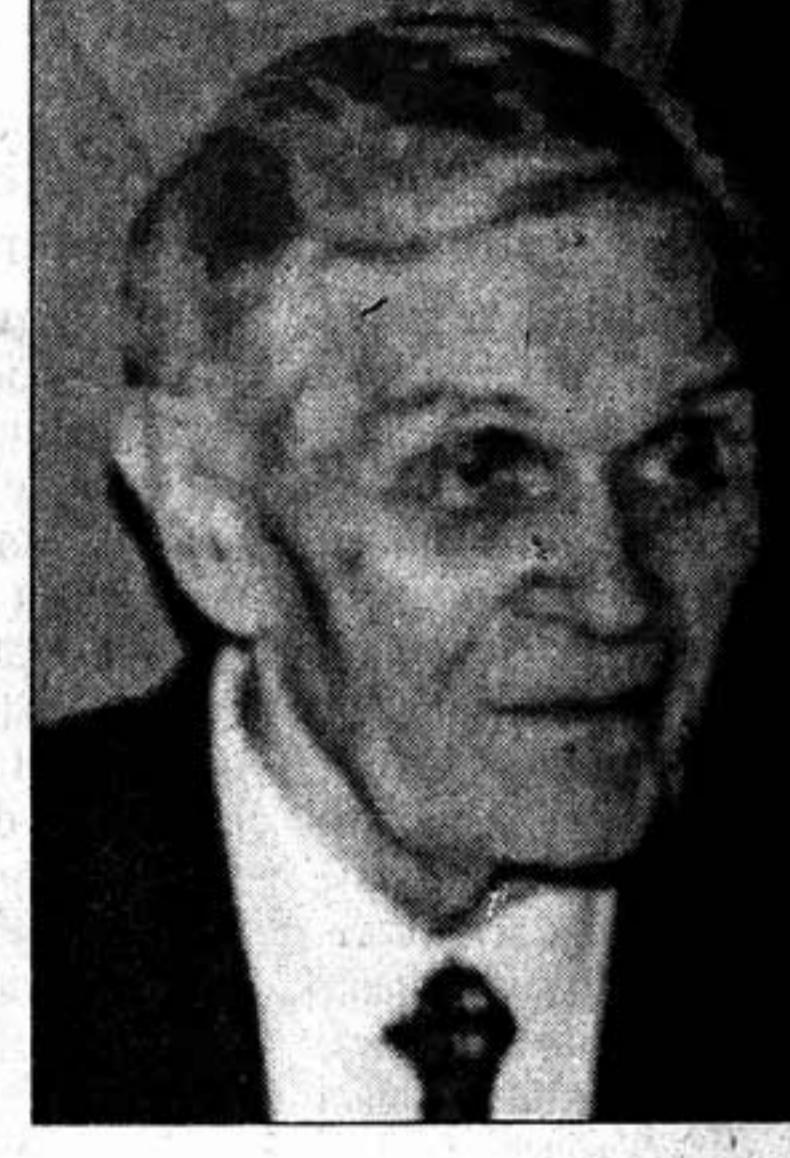

ANUL 2000 - JUBILEUL NAŞTERII LUI HRISTOS

Conferințele "Corneliu Coposu"

CREȘTIN-DEMOCRAȚIA -
O ȘANSĂ PENTRU ROMÂNIA?

Corneliu Coposu

Deși au trecut cîteva ani buni de la săvârșirea sa din viață, Cornelius Coposu rămâne figura tutelară nu numai a Partidului Național Tânăresc Creștin și Democrat și a Convenției Democrație din România, ci și întrregul front politic românesc de orientare anticomunistă "Seniorul" (putini stiu că nu era doar VIP de conjunctură, ci chiar nobil de sânge, reprezentant exponential al micii aristocrații românești din Transilvania) a dat o pildă de constantă și rectitudine în mijlocul unei lumi politice invadate de arivistă veros și chiar de figuri patibulare. Fost secretar de cabinet al legendului Iuliu Maniu, apoi deținut politic vreme de 17 ani sub comuniști și lider necontestat, după 1989, al greu încercatei opozitiei anticomuniste, Cornelius Coposu s-a dovedit deopotrivă un luptător, un ctitor și un mărturisitor ("Anastasia") a avut bucuria de a-i edita, în colecția "Caractere", două volume de convingări - cu d-l Vartan Arachelian și cu d-na Doina Alexandru - care au intrat de acum în bibliografia esențială a personalității sale, lumenând-o atât sub aspect moral, cât și sub aspect politic, într-o manieră veche, neconvențională, uneori semnificativ-anecdotică).

Desigur, partea cea mai întristătoare a destinului lui Cornelius Coposu este aceea de a nu avea urmări politice de măsură. Din păcate, o mare parte din liderii tărăniști rămași în urmă sunt personaje cenușii și versatile, fie că e vorba de colegii de generație ai "Seniorului", fie că e vorba de reprezentanți unor generații mai tinere. Nu prea sunt semne că imensul gol lăsat de plecarea dintre noi a lui Cornelius Coposu va putea fi umplut prea curând; faptul să dovedești și cu prilejul manifestării la care ne vom referi în cele ce urmează, în pofta bunelor intenții care au patronat-o.

O moștenire de la Cornelius Coposu o constituie, printre altele, și afilierea PNT la Internaționala Creștin-Democrație, act politic eroic și vizionar, dacă avem în vedere că a fost realizat încă din 1987, pe când puțini să fi așteptat la prăbușirea regimului comunist și la resurrecția efectivă a "partidelor istorice". Desigur, Cornelius Coposu a intenționat, prin acest gest politic, nu doar să dea partidului său o protecție și respirație europeană, dar și să-i ofere o identitate politică mai precisă și mai viabilă, vechea doctrină tărănistă fiind în multe privințe permiată sau insuficientă în fața provocărilor actualității. În concepția sa (și există numeroase mărturiile în acest sens), creștin-democrația nu trebuia doar transplantată artificial în mediul românesc, în formele ei occidentale (mai ales germane și italiene), ci adaptată creator realităților românești, deci cu o notă oarecum fatală de specificitate, prevenind ieșință mișcătură.

Nimic mai nimerit, în aceste condiții, decât o evocare a personalității sale în legătură cu acest proiect vizionar, doar în parte devenit realitate. Desi încă din ianuarie '90 s-au pus bazele unei Uniunii Democrat-Creștine (UDC) - astăzi agonice - și deși PNT a devenit PNCDT, este încă greu de vorbit de o creștin-democrație română autentică, în măsura să stea altării de cea occidentală, dar și să răspundă propriilor noastre probleme și mentalități. Creștin-democrația română traversează încă o fază puberală, având multe de limpezi și statuit, atât sub aspect doctrinar-ideologic, cât și sub aspect funcțional-pragmatic. Opera începută de Cornelius Coposu trebuie dusă mai departe, prin forțe noi, spre o consistență teoretică și practică realmente convingătoare, într-un context socio-cultural și psihico-moral nu dintr-unele cele mai favorabile (tărănitării îngrijorătoare a "partidelor istorice" din ultimi ani și rezultatelor alegerilor locale din această lună o atestă).

cu prisosință).

E o inițiativă demnă de toată lauda organizarea, în cadrul ciclului intitulat "Conferințele Cornelius Coposu", a unei reuniuni cu tema "Creștin-democrația - o șansă pentru România?" (chiar dacă această întrebare - încă fără răspuns cert - s-a căzut în ultimul deceniu). Inițiativa a apartinut Fundațiilor "Corneliu Coposu" și "Hans Seidel", de fapt, admirabilei strădaniilor a doamnelor Flavia și Rodica Coposu, surorile ilustrului om politic, cu o destul de slabă susținere din partea partidului (reflectată și în prezentele putine - și mai degrabă formale - ale liderilor acestui). Reuniunea să desfășoară, 22 iunie a. c., în Sala Coloanelor din cadrul Complexului Sali Palatului din București, în prezența a circa o sută de persoane (presa neînțăndându-se încă pe prea interesată). Începută cu o întâzire "românească" de aproxiatativ o jumătate de oră, reuniunea a avut următorul program: în deschidere au hadiat cuvântul d-na Rodica Coposu, d-l Mircea Ciunara (între altele, directorul unui fantomatic Institut Român pentru Creștin-Democrație, care nu a putut furniza, cu această ocazie, nici un singur conferențier sau măcar un material informativ asupra "cercetărilor" respective) și d-l Horst Kossack (distins oaspete german, reprezentant al Fundației "Hans Seidel" și al Uniunii Crestin-Sociale din Bavaria); au conferențiat apoi următorii invitați: pe tema generală "Dimensiuni culturale în creștin-democrație", conf. dr. Dan Pavel ("Creștin-democrația - o problemă a teologiei politice? Dimensiuni occidentale și orientale"), prof. dr. Daniel Barbu ("Democrația creștină și ortodoxismul - o problemă de incompatibilitate?"); pe tema generală "Creștin-democrația în contextul reformei din România", prof. dr. Adrian-Paul Iliescu ("Criza societății românești și soluție creștin-democrată sau o soluție liberală?"), dr. Peter Wagner din Germania (Politica modernizării dincolo de aspectele programatici tradiționale") și conf. dr. Mihail-Radu Solcanu ("Bazele filosofice ale ideii de reformă economică în contextul experienței creștin-democrație"). Conferințele au fost urmate de "dezbateri", după fiecare secțiune tematică, în cadrul căror, pe lângă obișnuitele "intrebări proaste" sau "numere" personale ale unor membri ai asistenței (adesorii uitându-se vorbind), s-au putut consemna și câteva interventii interesante sau măcar utile (cum a fost cea a acad. Gabriel Tepelea, lider tărănist și vechi prieten al lui Cornelius Coposu).

Spațiu nu ne permite o expunere rezumativă a tuturor conferințelor și discuțiilor aferente, drept care ne vom ocupa cu precădere aici de cele care au legătura cea mai directă cu continutul creștin și cu orientarea ortodoxă a paginii "Calea, Adevărul și Viata", respectiv cele din prima secțiune tematică.

Din cuvântul de deschidere al d-lui Mircea Ciunara am reținut mărturia despre puternica preocupare a lui Cornelius Coposu, în ultimii ani de viață,

principalitate pe care acesta a oferit-o până la ultimul suflare de viață: într-o lume marcată de "obsesia cotidianului" (concentrată și recentă formulă electorală "Ordine și bani"), "Seniorul" a trăit cu "obsesia perenului", chiar când poziția principala și preocuparea de vîtor riscă să lezeze interesele imediate; el a stăut să sacrifice "cotidianul", să ocolească "populismul" conjuncțural, să pună principiile mai presus de interes, în spiritul celei mai pure dăruiri creștine și naționale (chiar dacă nu a reușit în toate întreprinderile sale).

Nu putem ignora nici cuvântul d-lui Horst Kossack, care l-a evocat la rândul său pe Cornelius Coposu (pe care l-a cunoscut și cu care să întrețină înțelegere) și care a adus salutul fratelui și creștin-democrației germane. Referindu-se la alegerile consumate recent în România, domnia sa a remarcat căteva aspecte contradictorii ale vieții noastre social-politice: o mare

parte a populației vede în alegeri "un drept, dar nu și o obligație moral-socială", voteață prin prismă intereselor personale imediate, ignoră doctrinele politice, stăte mai degrabă "pe cine să nu aleagă" etc. (în principiu vicii ale democratilor finire, de care este responsabilă și complexitatea problematicii, propunându-si totuși "o abordare de tip optimist"). Conferențiarul a arătat că pare a exista "o tradiție a creștin-democrației inclusă în istoria PNT", că creștin-democrația, desigură, marchează un punct de plină reașezare politică (cea mai importantă de după Război). Dar tocmai această "reformare" creatoare a ordinii politice și economice din Europa" impune necesitatea unei conduceri politice clare, pe de altă parte, oamenii politici ar trebui să fie, mai mult decât, oricând, nu numai lideri politici, ci și lideri spirituali. Experiența din Germania arată că creștin-democrația oferă acolo răspunsuri viabile noilor provocări; că

despre sansse creștin-democrație în România, a încheiat elegant vorborul, ele nu pot fi apreciate decât "de dumneavoastră și de poporul român".

Cel dințăi conferențiar propriu-zis, d-l Dan Pavel, a început prin a mărturiși intinderă și complexitatea problematicii, propunându-si totuși "o abordare de tip optimist". Conferențiarul a arătat că pare a exista "o tradiție a creștin-democrației inclusă în istoria PNT", că creștin-democrația, desigură, marchează un punct de plină reașezare politică (cea mai importantă de după Război).

Dan Pavel acceptă că redescoperirea teologicului autentic ar putea aduce o rezolvare a crizei modernității (totalitarismul, conformismul, asemănătorul), "reflexe ale subordonării politicii de către un teologic degradat". O creștin-democrație românească nu este posibilă decât prin conlucrare interconfesională și prin estomparea patosului național (sintagma "Biserica Națională", revendicată de Ortodoxia românească, nu i se pare deloc legitimă, considerând-o chiar periculoasă), adică pornind de la realitatea că Statul român este în modul său o "influminație" și "multiconfesională".

In general, d-l D. Pavel a evitat concluzii sau răspunsuri transiente, iar expunerea sa a fost oarecum dezlănățită, împănată cu recomandările bibliografice adeseori fără nici o legătură efectivă cu tema conferinței. Tonul a fost unul cumpănat, de căută obiectivitatea doctorală, făcând impresia dorinței de a nu leza nici o sensibilitate, fie din elegantă, fie din oboseală...

Nu același lucru se poate spune despre d-l Daniel Barbu, al cărui ton a fost de o vehemență excepțională (într-o abordare altminteri mult mai sistematică).

Initial conferențiarul a declarat că nu urmărește atât să dea un răspuns (la întrebarea din titlu: "Democrația creștină și ortodoxismul - o problemă de incompatibilitate?"), cât să circumscrie problema, oferind puncte de reflectie. Tendențiozitatea expunerii sale nu a lăsat însă așteptată. Toată conferința d-lui D. Barbu a fost o lungă tiradă anti-ortodoxă (domnia sa părând să confundă Ortodoxia cu ortodoxismul,

ceea ce să dovedește și prin numeroasele citate insinuante din publicistica lui Nichifor Crainic). Ortodoxia este, pentru domnia sa, un creștinism care să pierdă universalitatea prin reductionism național, ducând la uniformizare și supunere orăba față de instituții și ierarhii. Religia ar fi devenit astfel un fel de "Lege" secularizată, asigurând, alături de limbă, o coeziune națională de tip gregar (o "lume românească" în sens negativ). Chiar și astăzi, "morală creștină" îndeplinește un fel de ideologie post-totalitară, suplinind vag lipsa unei doctrine politico-sociale specifice Bisericii Ortodoxe (care ar fi democratică în formă, prin sistemul sinodal, dar ne-democratică și anti-democratică în fond, prin mentalitate). La noi, Biserica nu traversă modernitatea în divergență cu Statul, ca în alte părți, ci într-o amabilită cărdășie interesată cu acesta, inclusiv sub comunism (temându-se, practic, să-și asume o adevarată suveranitate, cum bunăoară să întărească în Italia). Ortodoxie îi este strânsă "principiul subsidiarității", pe care se intemeiază Occidentul creștin-domestic.

Creștin-democrația este un produs al geniuului catolic (apusean, în genere); ea nu constituie "o formă de umanism lirico-teologic", ci "o orientare politico-economică pragmatică". La noi, sarcina ei ar fi nu de "a moraliza" (d-l D. Barbu este obsedat cu satisfacție de uzură cuvințelor "virtute" și "virtuș", devenite irelevante pentru lumea contemporană), ci de... "argumenta descentralizarea". Desi pusă în titlu sub semnul dilemelor, "incompatibilitate" dintre "democrația creștină" și "ortodoxism" este clară în constiția aprigului politic. Cel putin atâtă vreme că poporul român se va tine de tradiția lui ortodoxă, care strică digestia cosmopolită a polițologilor subțiri...

Răzvan CODRESCU

